

Schotse Terriër, Norwich Terriër en West Highland White Terriër. Oorsprong en achtergrond van hun gedrag.

Tekst: Elian Hattinga van 't Sant

Hoewel de rasgroep van de terriërs meer dan twintig verschillende rassen kent, staan ze genetisch dicht bij elkaar. Het verschil zit vaak meer in de naam dan in hun genen. De kortpotige Schotse Terriër, Norwich Terriër en West Highland White Terriër zijn dan ook nauw verwant aan elkaar (Parker, 2012). Hun relatief korte poten danken ze aan een mutatie van het IGF1 gen, waardoor deze niet uitgroeien tot de normale lengte (Gray et al, 2010).

Vossenjacht

Nadat de Engelse adel in de 17^e eeuw het wild dat het meeste prestige gaf om te doden, zoals herten, wolven en wilde zwijnen, door overbejaging effectief had uitgeroeid – er waren alleen nog wat edelherten in Schotland over – werd in de 18^e eeuw de vossenjacht populair. Doordat Engeland steeds verder ontbost was - onder andere om ruimte te geven aan de schapenhouderij - was het gemakkelijker geworden om de vossen met de meutehonden te paard te volgen. De vossenjacht was niet langer een manier om te laten zien dat men een dappere jager was, maar vooral dat men een superieure ruiter was. Er werden dan ook veel paarden gefokt speciaal voor de vossenjacht. Het doden van de vos liet men over aan gespecialiseerde meutehonden (*foxhounds*).

Terre

Om de vossen uit hun holen te jagen, zodat de jacht door de velden in gang gezet kon worden, gebruikte men soms ook smal gebouwde, relatief kleine hondjes. Ze waren vaak *black and tan* met een kortharige of ruwharige vacht en hadden een vrij spits toelopende snoet. Rond 1800 ging men ook wel speciaal witte hondjes fokken, om ze gemakkelijker van de vos te kunnen onderscheiden. Deze hondjes werden terriërs genoemd naar het Franse woord voor aarde (*terre*) dat weer afgeleid is van het Latijnse *terra*. Ze moesten moedig zijn en bereid zijn om het prooidier te doden. Men nam ze mee op het paard voor op het zadel of in manden. Dierenarts Youatt vertelt in zijn *Book of the Dog* uit 1852 dat men terriërs in die tijd minder vaak begon te gebruiken voor het verdrijven van vossen uit hun holen voor de jacht dan vroeger. Een terriër was echter een *exceedingly useful animal* dat ook erg geschikt was om muizen en ratten te doden. Aangezien ratten met gemak opgeslagen graan konden opeten ter waarde van de jaarlijks pachtsom van een boerderij, waren ze ook erg populair bij boeren.

Wedden

Terriërs werden ook gehouden om op te wedden. Daartoe werden ratten in een 'pit' gezet waar ze niet uit konden en vervolgens werd er een terriër tussen gezet om te zien hoeveel ratten hij in een bepaalde tijd kon doden. Andere terriërs werden vervolgens uitgedaagd om het record te breken. In Youatts dagen was er een beroemde terriër, Billy, die het record van acht en een halve minuut brak door 100 forse ratten in zes minuten en dertien seconden te doden. Hij bleef vele jaren ongeslagen. Toen hij oud was en nog maar een oog en twee tanden had, werd er voor een record bedrag gewed dat een jonge terriër teef hem zou verslaan bij het doden van 50 ratten. De oude hond doodde, zo vertelt Youatt, zijn aandeel ratten in vijf

minuten en zes seconden. Vervolgens was de jonge teef aan de beurt. Na dertig ratten was ze compleet uitgeput en kreeg een epileptische aanval.

Ongedierte

Terriërs werden rond 1880 ook populair omdat je er goed mee op *vermin* kon jagen. *Vermin* is de algemene Engelse term voor ‘ongedierte’. Dat zijn in principe alle insecten en dieren die ziektes overbrengen, schade aanrichten aan gewassen of anderszins overlast bezorgen. Het is nogal een rekbaar begrip. In vroeger tijden was de lijst van *vermin* aanzienlijk langer dan tegenwoordig. Het betrof vaak roofdieren die op dezelfde dieren jaagden als de mens of eieren van vogels aten. Daardoor werden ze door jagers als concurrenten beschouwd. Zodoende werden naast ratten en muizen, ook otters, vossen, marters, bunzingen, dassen en verwilderde of wilde katten tot *vermin* gerekend. De jagers op deze dieren werden per stuk gedood *vermin* betaald.

Hongerdood

Het leidde op het platteland tot een verwoede jacht, waarbij men met een groepje terriërs de dieren zowel bovengronds als ondergronds bejaagde. Daarbij liet menig terriër het leven omdat hij zich zó verwoed in een pijp een weg naar beneden groef, dat hij niet meer terug kon door het achter hem opgeworpen zand. Ook op rotsachtig terrein, zoals in Cumbria, Wales en Schotland, stierven veel terriërs een akelige hongerdood omdat ze in rotsspleten en gaten sprongen of vielen waar ze niet uit konden komen en waar ook niemand bij kon om ze te pakken. Soms konden ze gered worden door steenbrokken op te blazen. Een ander methode was dat men een om een steen gevouwen konijnenvel aan een touw in de spleet liet zakken. Sommige terriërs beten zich er in vast en konden gered worden door ze aan het touw omhoog te trekken. Maar zo iets lukte niet altijd en dan was men gedwongen de hond aan zijn lot over te laten.

Onvermoeibaar

De bestrijding van *vermin* met terriërs verliep zo effectief, dat eind 19^e eeuw de vrijwel werkloos geworden plattelandsterriër die speciaal gefokt was voor *killling* en *catslaughter* dreigde uit te sterven. Veel terriërs werden intussen echter ook als gewone huishond in de steden gehouden. Want *off duty*, zo vertelt Vera Shaw in 1881, waren het vrolijke, actieve, niet erg vechtlustige hondjes die blij met iedere aandacht waren. Ze waren trouw aan hun baas en gek op hun gezin. Ze waren echter wel onvermoeibaar, zodat menige eigenaar van een stadsterriër zich gedwongen zag zijn hond een uurtje of twee per dag te amuseren door met een bal te spelen. Ook hing men vaak een kattenvel hoog aan de muur of aan een stok, waar de honden dan naar konden springen om het te pakken te krijgen; iets dat zij eindeloos zonder ophouden konden volhouden.

Nieuwe naam

Doordat hondententoonstellingen in de tweede helft van de 19^e eeuw steeds populairder werden, begon men rond 1880 met de nog alom tegenwoordige terriërs in te delen in aparte rassen met een rasstandaard. Daardoor veranderde het uiterlijk van diverse terriërs in korte tijd. In de 2^e druk uit 1882 van zijn in 1867 verschenen *Book of the Dog* schrijft Stonehedge

(pseudonym van John Henry Walsh): “*Since the first edition of this book was published, a considerable change has taken place in the type of several of the terrier family.*”

Terriërs werden ingedeeld op basis van vachtsoort en grootte, en kregen vaak een nieuwe naam. Zo werd de oude als *black and tan* bekend staande terriër nu de Manchester Terriër. De in Engeland als Witte Schotse Terriër bekend staande hond werd tot de Ruwharige Fox Terriër omgedoopt.

Nationalisme

Bij de naamgeving speelden nationalistische en regionale sentimenten een grote rol. Het lijkt wel of iedere streek zijn eigen terriër wilde hebben. Om het verschil tussen de nieuwe rassen te laten zien, werden de honden aangepast en gemodelleerd op basis van de rasstandaard. Daarbij werd overdrijving niet geschuwd.

Vooraf bij de Schotten speelde nationalisme een grote rol in de creatie van de Schotse Terriër. In 1745 was de troonpretendent Charles Edward Stuart, kleinzoon van de in 1688 afgezette koning James II, in opstand gekomen tegen de Engelse koning. Deze Bonnie Prince Charlie was zeer geliefd in Schotland en genoot de steun van een groot deel van de Schotse bevolking. Nadat hij in 1745 bij de slag bij het Schotse plaatsje Culloden verpletterend was verslagen, waren de altijd al bestaande anti-Engelse sentimenten er bepaald niet minder op geworden.

Schots of niet Schots?

Ten tijde van de vorming van nationale rassen, deed het merkwaardige geval zich voor dat er in Engeland een bepaald type terriër rondliep, dat bekend stond als Schotse terriër, terwijl deze in Schotland helemaal niet bekend was. Deze terriër had lang haar dat volgens een beschrijving uit 1853 zo over zijn ogen viel dat die nauwelijks te zien waren. De Schotten protesteerden onmiddellijk dat de Engelse ‘Schotse’ terriër niet Schots was en haastten zich om hun eigen, échte Schotse ras - zoals Stonehedge in 1882 het noemt - te reanimeren (*resuscitate*). Omdat er in dezelfde tijd nogal wat andere Schotse terriër rassen in wording waren, zoals de Skye Terriër en de Dandie Dinmont, werd, om ze goed van elkaar te kunnen onderscheiden, de nadruk gelegd op de staande, kortbehaarde oren en de korte, bijzonder harde, ruwharige vacht.

Vechtlustig

Volgens Stonehedge was de Schot de felste en meest vechtlustige onder de terriërs, op de Bulterriër na. Liefhebber Williams Haynes schrijft in 1912 dat het gereserveerde honden waren, die alleen hun eigen baas zagen staan. Ze kwamen bij het eerste contact nogal sikkeneurig over en mensen vonden ze vaak lelijk. Niemand werd daarom onmiddellijk verliefd op een Scottie, maar als je hem een week in huis had, dan kon je niet anders dan van hem houden. Het was vooral door zijn kwispel – die hij reserveerde voor zijn echte intimi - dat je als een blok voor hem viel: ‘Zijn kwispel is uniek...Zijn kwispel, die begint bij zijn neus, is zo door en door gemeend en enthousiast, dat het lijkt alsof zijn staart alleen absoluut onvoldoende is om je te vertellen hoe blij hij is om je te zien.’ (*The wag of his tail is*

unique...It is such a wholesouled wag, beginning at his very nose, as if his tail alone could not begin to tell you how glad he is to see you.'

Wit

In het westelijke schiereiland van Schotland dat onderdeel uitmaakt van het graafschap Argyll werden witte terriërs gefokt die rond 1900 op shows bekend stonden als Poltalloch Terriërs. Hun fokker was de *Laird* van Poltalloch, kolonel Edward Malcolm. In 1905 richtte hij een club voor deze honden op en propageerde een minder lokale naam: de West Highland Terriër. In 1907 erkende de Britse Kennel Club het ras, maar eiste wel dat er *White* aan de naam werd toegevoegd.

Het ergerde de kolonel nogal dat zijn honden op hondenshow's steeds volgens de rasstandaard van de Schotse Terriër werden gekeurd. In het *New Book of the Dog* uit 1907 legt hij nog maar eens uit dat er duidelijke verschillen waren. Westies hadden niet zo'n lange schedel en hadden bovendien een langere, zachtere vacht met een ondervacht. Ook waren ze veel smaller gebouwd dan de brede, robuuste Schot; ze jaagden vanouds op otters, vossen en dassen tussen de rotsen en een te brede hond kwam veel te gemakkelijk vast te zitten.

Baby face

Het waren actieve, sociale, beweeglijke en bijzonder felle hondjes met een hoge pijngrens. Malcolm vertelt hoe een van zijn honden zo aan zijn buik gewond raakte tijdens een gevecht met een vos, dat een deel van zijn ingewanden eruit kwam. Het weerhield het hondje niet om toch het hol verder in te gaan en de vos er uit te jagen. Ook hun aandoenlijke kopjes, in de jaren '90 van de vorige eeuw zo effectief gebruikt als reclame voor Cesar hondenvoer, waren maar schijn. Het ontlokte aan een van Malcolms jachtopzieners, die zich ergerde aan opmerkingen van showmensen over het 'baby face' van de hondjes, de opmerking: 'Kan een van de heren me een kat bezorgen? Dan zal ik het u laten zien.' (*'Well, can any of you gentlemen oblige me with a cat, and I'll show you ?'*)

Jagermeester

Doordat terriërs overal in steden en dorpen als gewone huishond gehouden werden of om muizen en ratten te vangen, liepen er rond 1900 allerlei verschillende typen terriërs rond die men helemaal niet raszuiver voor de shows fokte, maar gewoon naar eigen goeddunken met elkaar kruiste. De Norwich terriër is bij toeval uit zulke kruisingen van (stads)terriërs ontstaan. Zo kochten eind 19^e eeuw in Cambridge studenten regelmatig terriërs van een lokale hondenhandelaar, om de *colleges* muis- en rattenvrij te houden. Deze terriërs waren meestal *black and tan*. Een van de honden van deze hondenhandelaar was de vader van een kleine rode terriër, Rags, die bij toeval belandde bij de jagermeester van de Norwich Staghounds, Jack Cooke.

Showring

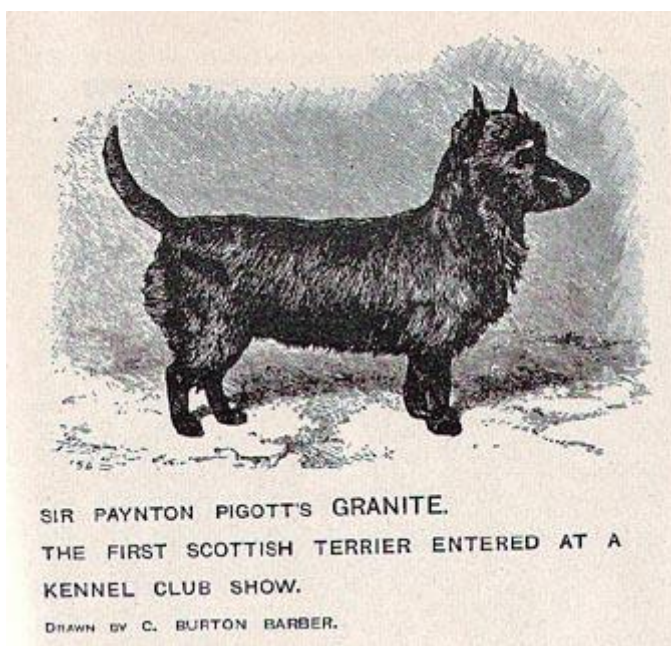
Staghound was de naam van het grootste type meutehonden dat gebruikt werd voor de vossenjacht. Aangezien Rags aan Jack Cooke bij het uitgraven van vossenholen goede diensten bewees, werd hij weer gebruikt om verder mee te fokken. Rags nakomelingen kruisten men weer met andere terriër types, zoals de Ierse terriër. Uiteindelijk belandden enkele van

deze kleine, voor mensen zeer vriendelijke terriërs in de showring en groeiden ze uit tot een ras dat in 1932 erkend werd als de Norwich Terriër. Omdat het ras voortgekomen was uit types die zowel staande als hangende oren hadden, werden er steeds hondjes met beide oortypes geboren. In 1964 besloot men de Norwich Terriërs met hangoren voortaan als Norfolk Terriërs te registreren. De naam Norwich Terriër bleef voortaan voorbehouden aan de hondjes met staande oren.

Wetenschappelijke literatuur:

Gray, M. et al. (2010). The IGF1 small dog haplotype is derived from Middle eastern grey wolves. *BMC Biology* 8:118. <http://www.biomedcentral.com/1741-7007/8/16>

Parker, Heidi G. (2012). Analyses of modern dog breeds. *Mammalian Genome* 23, 19-27.

C. Feil, Wislaw, N.D.

THE OWNER AND HIS PACK.

Copyright.

ENG. AND AM. CH. WHINLATTER ALLERCOMBE HIKER
Top winning Norwich Terrier
Sire of champions